

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI

Delegatura w Krakowie

LKR.410.008.01.2016

P/16/070

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI
Delegatura w Krakowie
ul. Łobzowska 67, 30-038 Kraków
T +48 12 342 34 00, F +48 12 342 34 44
lkr@nik.gov.pl

I. Dane identyfikacyjne kontroli

Numer i tytuł kontroli	P/16/070 – Przeciwdziałanie e-uzależnieniu dzieci i młodzieży ¹
Jednostka przeprowadzająca kontrolę	Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Krakowie
Kontroler	Sylwester Śmiałek, główny specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr LKR/26/2016 z 19 kwietnia 2016 roku. (dowód: akta kontroli str. 1-2)
Jednostka kontrolowana	Gimnazjum nr 2 im. Cypriana Kamila Norwida w Bochni, ul. Gen. T. Jakubowskiego 12, 32-700 Bochnia (<i>Gimnazjum lub Szkoła</i>)
Kierownik jednostki kontrolowanej	Paulina Joniak – Dyrektor (dowód: akta kontroli str. 3 i 4)

II. Ocena kontrolowanej działalności

Ocena ogólna²

W okresie objętym kontrolą w Gimnazjum obowiązywały programy wychowawcze i programy profilaktyki, corocznie uchwalane zgodnie z art. 54 ust. 2 pkt 1 ustawy 7 września 1991 r. o systemie oświaty³. Programy te identyfikowały możliwe do pojawienia się problemy u uczniów Szkoły, w tym bezpieczne korzystanie z e-mediów, a także zagadnienie cyberprzemocy, przy czym w programach tych nie używano pojęcia e-uzależnienia, wskazując jedynie na telefony komórkowe i komputery jako na jeden z czynników uzależniających.

W Szkole podejmowano działania wychowawcze i profilaktyczne w celu realizacji ww. programów, organizując warsztaty i lekcje tematyczne dla uczniów, spotkania z rodzicami oraz szkolenia dla rady pedagogicznej, prowadzone przez wychowawców, pedagoga i psychologa szkolnego przy wsparciu współpracującej w tym zakresie Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej w Bochni. Realizowane obszary tematyczne odnosiły się głównie do ogólnych kwestii uzależnień, z uwzględnieniem bezpieczeństwa dzieci w Internecie (kontakt z niebezpiecznymi treściami) oraz cyberprzemocy. Wprowadzono nie podejmowano działań odnoszących się wprost do problematyki e-uzależnienia, niemniej jednak realizowano alternatywne działania ukierunkowane m.in. na promocję zdrowego stylu życia, a przez to zapobieganie lub zmniejszenie zakresu zachowań ryzykownych i popadaniu w uzależnienia. Ponadto Szkoła zapewniała warunki dla udzielania właściwej pomocy uczniom w przypadku pojawienia się zjawiska e-uzależnienia. Podczas działań wychowawczych i profilaktycznych nauczyciele wykorzystywali m.in. ogólnodostępne materiały związane z akcjami organizowanymi przez organizacje pozarządowe zajmujące

¹ Okres objęty kontrolą to lata szkolne 2013/2014, 2014/2015 oraz 2015/2016 (do dnia zakończenia czynności kontrolnych).

² Najwyższa Izba Kontroli stosuje 3-stopniową skalę ocen: pozytywna, pozytywna mimo stwierdzonych nieprawidłowości, negatywna. Jeżeli sformułowanie oceny ogólnej według proponowanej skali byłoby nadmiernie utrudnione, albo taka ocena nie dawałaby prawdziwego obrazu funkcjonowania kontrolowanej jednostki w zakresie objętym kontrolą, stosuje się ocenę opisową, bądź uzupełnia ocenę ogólną o dodatkowe objaśnienie. W niniejszym wystąpieniu zastosowano ocenę opisową.

³ Dz. U. z 2015 r., poz. 2156 ze zm., zwana dalej: *ustawą o systemie oświaty*.

się profilaktyką i terapią uzależnień a także materiały multimedialne z tego zakresu zgromadzone w bibliotece szkolnej.

W okresie objętym kontrolą dyrekcja Szkoły nie planowała i nie realizowała szkoleń dla nauczycieli poświęconych wyłącznie profilaktyce e-uzależnienia. Szkoleniowe posiedzenie rady pedagogicznej poświęcone problematyce ogólnie pojętych uzależnień, z uwzględnieniem uzależnienia od Internetu, odbyło się tylko jeden raz w październiku 2015 roku.

Oprócz realizacji programów profilaktycznych na terenie Gimnazjum w uzgodnieniu z rodzicami jego uczniów wprowadzane zostały zasady korzystania przez nich z mobilnego sprzętu elektronicznego.

Biorąc pod uwagę rozwój mediów elektronicznych i narastanie związanych z tym zagrożeń NIK zwraca uwagę, że podstawowym mechanizmem ochronnym służącym bezpieczeństwu uczniów w korzystaniu z mediów elektronicznych jest edukacja, reagowanie na niepokojące sygnały i zainteresowanie się rodziców tym, co dziecko robi w sieci poza środowiskiem szkolnym, jednak działania Szkoły winny znacząco wspierać w rodziców przedmiotowym zakresie. Dlatego też w ocenie Najwyższej Izby Kontroli zasadne jest zwiększanie aktywności Szkoły w zakresie przeciwdziałania tym zagrożeniom. Warto również przy tej okazji uwzględnić współpracę z organizacjami realizującymi działania profilaktyczne finansowane z Funduszu Rozwiązywania Problemów Hazardowych, dotyczące zagrożenia uzależnieniem od mediów elektronicznych.

III. Opis ustalonego stanu faktycznego

1. Opracowanie i realizacja programów profilaktyki i wychowawczych

Opis stanu faktycznego

1. Organem prowadzącym dla Gimnazjum jest Gmina Miasta Bochnia, zaś organem sprawującym nadzór pedagogiczny jest Małopolski Kurator Oświaty. Wewnętrzny nadzór pedagogiczny w Szkole sprawuje jej dyrektor z pomocą wicedyrektora.

(dowód: akta kontroli str. 7, 8, 14 i 16)

W okresie objętym kontrolą do Gimnazjum uczęszczało:

- w roku szkolnym 2013/2014: 354 uczniów, dla których zorganizowano 14 oddziałów (w pięciu klasach I 129 uczniów, w czterech klasach II 101 uczniów i w pięciu klasach III 124 uczniów);
- w roku szkolnym 2014/2015: 325 uczniów, dla których zorganizowano 13 oddziałów (były cztery klasy I z 103 uczniami, pięć klas II ze 129 uczniami oraz cztery klasy III z 93 uczniami);
- w roku szkolnym 2015/2016: 322 uczniów, dla których zorganizowano 13 oddziałów (były cztery klasy I z 93 uczniami, cztery klasy II ze 100 uczniami oraz pięć klas III ze 129 uczniami).

Pedagog szkolna była zatrudniona (na pełen etat, to jest przez 22 godziny tygodniowo) przez wszystkie trzy lata szkolne objęte kontrolą. Na stanowisku psychologa szkolnego w Gimnazjum zatrudnione były dwie osoby, ale tylko w dwóch ostatnich latach szkolnych, to jest odpowiednio:

- w roku szkolnym 2015/2016 w wymiarze ~ ½ etatu (12/22 godzin tygodniowo),
- w roku szkolnym 2014/2015 w wymiarze ~ ½ etatu (13/22 godzin tygodniowo),

natomiast w roku szkolnym 2013/2014 funkcję psychologa dla Szkoły wypełniała psycholog zatrudniona w Gimnazjum nr 1 w Bochni (w ramach jednego etatu).

(dowód: akta kontroli str. 7)

Wszystkie trzy osoby zatrudnione w Gimnazjum na ww. stanowiskach ukończyły kierunkowe studia wyższe magisterskie oraz uzyskały uprawnienia pedagogiczne. W latach 2013-2016 pedagog szkolna uczestniczyła w siedmiu zorganizowanych formach doskonalenia zawodowego, w tym w listopadzie 2013 r. w szkoleniu pt. „Szkoła bezpieczna w sieci”.

(dowód: akta kontroli str. 7 i 8)

2. W toku kontroli przeprowadzono badanie ankietowe, którym objęto trzy klasy (Ia, IIb i IIIc) spośród 13 oddziałów utworzonych w roku szkolnym 2015/2016. Wypełnione ankiety uzyskano łącznie od 172 uczestników badania, to jest od: 31 nauczycieli, 73 rodziców oraz 68 uczniów, których rodzice wyrazili zgodę na ich udział w badaniu ankietowym. Na podstawie wyników ankiet stwierdzono m.in. co następuje:

- większość uczestników, bo niemal 55% twierdząco (suma odpowiedzi „raczej tak i „zdecydowanie tak”) odpowiedziała na pytanie, że nadmierne korzystanie z e-mediów (internet, komputer, telefon komórkowy i gry on-line) stanowi dzisiaj istotny problem dla młodzieży gimnazjalnej, przy czym najdobitniej (z wynikiem niemal 71%) ta opinia odnosiła się do nadużywania telefonów komórkowych. Wyniki wskazań na to pytanie w poszczególnych ankietowanych grupach przedstawiały się jak niżej:
 - na nadmierne używanie łącznie ww. e-mediów jako problem wskazało 75,8% nauczycieli. Na telefony komórkowe jako najbardziej nadużywane medium wskazało aż 87,1% nauczycieli,
 - wyniki w grupie rodziców przedstawiały się odpowiednio: 41,8 i 58,9%, przy czym na niższe wyniki w tej grupie ankietowanych miała wpływ mała liczba wskazań o nadużywaniu przez młodzież gier on-line (15/73),
 - wyniki w grupie uczniów przedstawiały się odpowiednio: 59,6 i 76,5%;
- na pytanie o możliwość uzależnienia się od e-mediów twierdząco odpowiedziała zdecydowana większość, bo aż 90 % ankietowanych, zaś w odniesieniu do telefonów komórkowych aż 93 % wszystkich ankietowanych osób. Wyniki wskazań na to pytanie w poszczególnych ankietowanych grupach przedstawiały się odpowiednio:
 - w grupie nauczycieli – 98,4 i 100%,
 - w grupie rodziców – 90,4 i 93,2%,
 - w grupie uczniów – 85,7 i 89,7%;
- na pytanie zamieszczone w ankietach dla wszystkich trzech grup społeczności szkolnej (w wariantowej treści - gdzie? / u kogo? należałoby szukać pomocy lub kto? / jaka instytucja? powinien/na/ być odpowiedzialny/a/ za rozwiązanie problemu e-uzależnienia wśród młodzieży w przypadku jego zaistnienia – z możliwością wskazania do trzech wybranych spośród 15 wariantów – osób i/lub instytucji) największą liczbę wskazań (146, to jest 84,9% ankietowanych osób) uzyskał wariant drugi, tj. „rodzice (mama, tata)”. Na grupę osób zatrudnionych w Szkole, do której uczęszcza dziecko, jako tę do której należałoby się zwrócić o pomoc, to jest łącznie na warianty: trzeci, czwarty i ósmy (łącznie: nauczyciele, pedagog/psycholog szkolny oraz wychowawca klasy) wskazało łącznie 128, to jest 74,4% ankietowanych osób. Kolejnymi najliczniej wskazanymi wariantami były osoby wymienione jako: „5. specjalista terapii uzależnień” oraz „10. psycholog/pedagog pozaszkolny”. Takich wskazań dokonało łącznie 118, to jest 68,6% ankietowanych osób.

(dowód: akta kontroli str.377 - 409)

3. W Gimnazjum corocznie były opracowywane szkolne programy: wychowawcze i profilaktyki problemów dzieci i młodzieży. W ich treści (niemal identycznej w całym trzyletnim okresie objętym kontrolą NIK) nie zamieszczono żadnych zapisów bezpośrednio odnoszących się do pojęcia e-uzależnienia. Jedyny wyjątek w tym zakresie stanowi zmiana zapisów umieszczonych w programie wychowawczym obowiązującym od roku szkolnego 2015/2016, w którym po ogólnym zapisie o przeciwdziałaniu przejawom uzależnień dodano zapis wyliczający rodzaje uzależniających czynników, to jest: uzależnień od alkoholu, nikotyny, narkotyków, dopalaczy, telefonów komórkowych i komputera. Mimo tego do programu profilaktyki na ten rok nie zostały wprowadzone żadne zmiany.

W wyniku dokonanej przez Kontrolera w dniu 9 czerwca 2016 roku obserwacji nasilenia używania sprzętu mobilnego (telefonów komórkowych i smartwatchów) przez uczniów i nauczycieli przeprowadzonej (z udziałem psychologa i pedagoga szkolnego) podczas:

- oczekiwania, trwania i po zakończeniu odbytego w szkolnej sali gimnastycznej spektaklu profilaktycznego pt. „Jeszcze jeden”, przedstawionego dla wszystkich uczniów Gimnazjum obecnych w ww. dniu (w liczbie oszacowanej na ok. 280 i przy udziale 18 nauczycieli);
- trwania (w godzinach 12:20 ÷ 12:35) w ww. dniu tak zwanej „dużej przerwy”, przy czym obserwacją objęto wszystkie dostępne dla uczniów pomieszczenia szkoły (hol i korytarze przed salami lekcyjnymi, stołówkę szkolną, pomieszczenia szatni oraz klatki schodowe),

ustalono wskaźniki procentowe używania mobilnego sprzętu elektronicznego wynoszące odpowiednio: dla grupy uczniowskiej 4,6 ÷ 5,6% (podczas obserwacji związanej z ww. spektaklem) i 17,2% (podczas długiej przerwy), przy czym w sposób medialny korzystało z tego sprzętu 11,7% uczniów (otwarty Internet lub gry pokazywane zgromadzonym obok kolegom). W grupie nauczycieli z telefonów w trakcie obu obserwacji skorzystało po jednej nauczycielce.

(dowód: akta kontroli str. 26 i 27)

We wszystkich trzech szkolnych programach profilaktyki sformułowane zostało osiem celów głównych, w tym rozwijanie umiejętności zdrowego stylu życia bez uzależnień, nałogów i zaburzeń żywienia na tle psychicznym. Poza wymienieniem licznych obszarów działań profilaktycznych obejmujących m. in. przeciwdziałanie uzależnieniom od substancji psychoaktywnych wymieniono obszar o nazwie „Kształtowanie postaw wobec zagrożeń telekomunikacyjnych”. Ponadto we wszystkich trzech programach profilaktyki w różnych obszarach działań wskazano do wykorzystania programy profilaktyczne o następujących nazwach: „Spójrz inaczej”, „Drugi elementarz, czyli program siedmiu kroków” oraz „Noe”, przy czym nie podano informacji o zakresach tematycznych tych programów oraz sposobu i zakresu ich wykorzystania podczas podejmowanych przez Gimnazjum działań nakierowanych na przeciwdziałanie uzależnieniom od różnorodnych czynników.

Jako termin realizacji wszystkich działań każdorazowo wskazywano cały rok (za wyjątkiem oddziaływań w obszarze narkotyków i substancji psychoaktywnych, które corocznie planowano do realizacji w II semestrze). Poza tymi wskazaniem w omawianych programach profilaktycznych nie zamieszczono żadnych zapisów o charakterze bardziej szczegółowego harmonogramu działań. Ponadto w programach tych nie określono jakichkolwiek założeń odnoszących się do efektywności zaplanowanych działań.

W aktach osobowych 11 osób, wchodzących w skład zespołów zadaniowych do opracowania programów profilaktyki i wychowawczych, obowiązujących w Gimnazjum w latach szkolnych od 2013/2014 do 2015/2016, nie umieszczono jakichkolwiek zaświadczeń o uczestnictwie (w okresie objętym niniejszą kontrolą) tych osób w szkoleniach, dotyczących tworzenia takich programów.

Porównanie treści programów profilaktyki i wychowawczych wskazuje na ich wzajemną spójność, z zastrzeżeniem, iż wzmiankowane wyżej uszczegółowienie czynników uzależniających, w tym od telefonu komórkowego i komputera zostało wprowadzone od roku szkolnego 2015/2016 tylko do programu wychowawczego. Ponadto konfrontacja zapisów opisanych programów z podstawą programową dla gimnazjów (III etap edukacyjny) wykazało, że ich treść uwzględniała określone w tej podstawie wymagania edukacyjne i wychowawcze, w tym między innymi kształtowanie umiejętności sprawnego posługiwania się nowoczesnymi technologiami informacyjno-komunikacyjnymi i medialnymi, z jednoczesnym uwzględnieniem umiejętności wyszukiwania, selekcjonowania i krytycznej analizy informacji pozyskiwanych z wykorzystywanych mediów.

Realizacja przywołanych wyżej programów znajdowała potwierdzenie w corocznych raportach z ewaluacji wewnętrznej oraz dodatkowo w raporcie z zewnętrznej ewaluacji całościowej, przeprowadzonej w maju 2016 roku przez przedstawicieli Małopolskiego Kuratora Oświaty. W raporcie z tej ewaluacji oceniono, iż: Szkoła realizuje działania

wychowawcze i profilaktyczne, które są dostosowane do potrzeb uczniów i środowiska. Potwierdzeniem tego stanowiska są zawarte w raportach ewaluacyjnych dane uzyskane od rodziców i dyrektora oraz z analizy dokumentów, zaś rozpoznanie środowiska odbywa się poprzez prowadzone wywiady i rozmowy z rodzicami i uczniami oraz przedstawicielami różnych instytucji, przy czym w żadnym wypadku przeprowadzone rozeznanie nie zawierało bezpośredniego odniesienia do skali ewentualnie występującego zjawiska e-uzależnienia. Zebrane w ten sposób dane posłużyły do zaplanowania długofalowych działań w zakresie integracji i przeciwdziałaniu uzależnieniom od alkoholu, nikotyny, narkotyków, dopalaczy, a także od telefonów i komputera. Ponadto podjęte zostały działania zapobiegające cyberprzemocy i pornografii. Jak stwierdzono w raportach ewaluacyjnych przygotowane przez radę pedagogiczną programy – wychowawczy i profilaktyki, zdaniem rodziców, są im przedstawiane, poddawane pod dyskusję i opiniowane.

(dowód: akta kontroli str. 28-33, 34-67 i 71-125)

Dyrektor Gimnazjum wyjaśniła, że *dokonana w roku szkolnym 2015/2016 zmiana w treści szkolnego programu wychowawczego, polegająca na uszczegółowieniu pojęcia „przeciwdziałanie przejawom uzależnień” o konkretne nazwanie uzależnienia m. in. od telefonów komórkowych i komputera wynikała z obserwacji środowiska, w którym funkcjonuje szkoła, w tym zachowań młodzieży i osób dorosłych, a nadto zmiany cywilizacyjne spowodowane przez rozwój telekomunikacji opartej na telefonii komórkowej i Internecie stwarzają niebezpieczeństwo uzależnienia się, stąd właściwe edukowanie młodzieży jest działaniem niezbędnym.*

Niewprowadzenie adekwatnych zmian do programu profilaktyki Dyrektor szkoły uzasadniła stwierdzając, że: *uczniowie w szkole nie nadużywają telefonów, na ten moment nie było potrzeby podejmowania działań, które musiałyby być objęte programem profilaktyki. Istotniejsze są działania bezpośrednio wpływające na zdrowie i życie w postaci działań profilaktycznych w aspekcie alkoholu, nikotyny lub dopalaczy, gdyż to one zagrażają bezpieczeństwu. W podstawie programowej dla tego etapu edukacyjnego zauważa się treści wskazujące na uczenie właściwego korzystania z Internetu, a nauczyciele podczas lekcji i prowadzonej w szkole innowacji pedagogicznej z języka angielskiego wskazują na zagrożenia płynące z nadmiernego korzystania z nowoczesnych technologii i uczą właściwych zachowań. Na ten moment byłoby to dublowanie działań.*

Brak ustaleń o charakterze harmonogramu wynika z faktu konieczności całorocznego działania w tym obszarze. Proces wychowawczy jest tym, którego nie można wpisać w określone ramy czasowe. Dzienniki lekcyjne, karty realizacji zadań, ewaluacja wewnętrzna oraz relacje zamieszczane na internetowej stronie szkoły wskazują na stopień realizacji działań dydaktycznych, wychowawczych i profilaktycznych w ciągu całego roku szkolnego. W czasie realizacji tych zadań nie można jednoznacznie oddzielić treści z dydaktyki od treści wychowawczych lub profilaktycznych na przykład podczas lekcji z języka polskiego. Podstawa programowa z każdego przedmiotu zawiera elementy o charakterze profilaktycznym i wychowawczym, trudno więc tu mówić o ujęciu tych zagadnień w konkretne ramy czasowe, gdyż są one realizowane na wielu przedmiotach i w różnym czasie. Brak w programach profilaktyki założeń dotyczących uzyskania określonych efektów zaplanowanych działań wynika z faktu dokonywania ewaluacji wewnętrznych, w których zamieszcza się wyniki ankiet skierowanych do rodziców, uczniów i nauczycieli. Wnioski i rekomendacje z przeprowadzonej ewaluacji wskazują na stopień realizacji programu profilaktyki i programu wychowawczego.

Po przedstawieniu założeń trzech programów profilaktycznych, których nazwy ujęto w szkolnych programach profilaktyki Dyrektor Gimnazjum wyjaśniła, że: *Szkoła nie realizuje w całości tych programów, ale wykorzystuje niektóre elementy jako przykłady dobrych praktyk. Ponadto wskazała, że te programy od ok. 15 lat są rekomendowane do stosowania przez takie instytucje jak: Ministerstwo Edukacji Narodowej, Państwową Agencję Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Polskie Towarzystwo Psychologiczne, Fundację ETOH oraz w odniesieniu do programu „Noe” Ośrodek Profilaktyki i Terapii Uzależnień.*

Dodatkowo wyjaśniła, że wprawdzie w okresie objętym kontrolą NIK, żadna z 11 osób opracowujących szkolne programy wychowawcze i/lub profilaktyki nie uczestniczyła

w szkoleniach, dotyczących ich prawidłowego tworzenia, to jednak z takich szkoleń i konferencji ośmiokrotnie skorzystały w latach 2002–2009 Panie: Pedagog szkolna i dyrektor Szkoły. Ponadto podczas prac nad stworzeniem tych programów korzystano z rekomendacji i opracowań Ośrodka Rozwoju Edukacji.

(dowód: akta kontroli str. 410 i 411 oraz 413 - 418)

4. Programy: wychowawcze i profilaktyki na lata szkolne 2013/2014, 2014/2015 i 2015/2016 zostały uchwalone przez Radę Rodziców w porozumieniu z Radą Pedagogiczną Szkoły, co odbyło się w początkach września odpowiednio 2013, 2014 i 2015 roku i było zgodnie z wymogiem art. 54 ust. 2 pkt 1a i 1b ustawy o systemie oświaty⁴.

(dowód: akta kontroli str. 32 i 68-70)

5. W okresie objętym niniejszą kontrolą Gimnazjum uczestniczyło w niżej wymienionych działaniach mających na celu propagowanie właściwego korzystania z mediów elektronicznych, a które to działania organizowane były przez podmioty zewnętrzne. I tak:

- w lutym 2014 roku zorganizowano dla grupy 57 uczniów zajęcia „Stop cyberprzemocy” w ramach programu edukacyjnego „Dziecko w Sieci” realizowanego przez Fundację Dzieci Niczyje, będącego elementem programu Komisji Europejskiej „Safer Internet”;
- w lutym 2014 roku dla grupy 90 uczniów zrealizowano zajęcia edukacyjne „Lekcja Bezpieczeństwa” w ramach wyżej przywołanych działań wyżej przywołanych podmiotów zewnętrznych. Takie same zajęcia zostały zrealizowane w lutym 2016 r. z udziałem 120 uczniów;
- w lutym 2014 roku przeprowadzono metodą e-learningu dla 93 uczniów zajęcia pt. „Bezpieczeństwo dzieci i młodzieży w Internecie” poświadczone certyfikatem wystawionym przez Fundację Dzieci Niczyje. Identyfikacyjny certyfikat uzyskano w marcu 2015 roku (liczba uczestniczących uczniów wyniosła 119);
- Gimnazjum organizowało corocznie obchodzony (odpowiednio w lutym 2014, 2015 i 2016 roku) „Dzień Bezpiecznego Internetu”, który jest realizowany w Polsce przez Fundację Dzieci Niczyje oraz Naukową i Akademicką Sieć Komputerową w ramach programu Komisji Europejskiej „Safer Internet”;
- we wrześniu 2014 roku Gimnazjum zgłosiło do Małopolskiego Kuratorium Oświaty innowację edukacyjną pt. „Nakręceni na słówka” – czyli nasze wideo-repetytorium z języka angielskiego, (z wszechstronnym wykorzystaniem różnorodnych mediów elektronicznych);
- w kwietniu i październiku 2014 roku Stowarzyszenie „Miasta w Internecie” poinformowało dyrekcję Gimnazjum o udziale (jednej z jego nauczycielek języka angielskiego) w szkoleniach i prowadzeniu zajęć pokazowych realizowanych w ramach projektu pt. „LDC – Laboratorium Dydaktyki Cyfrowej dla szkół województwa małopolskiego”. W ramach tego programu „powstaje regionalny system wsparcia nauczycieli i dyrektorów szkół w zakresie upowszechniania w codziennej praktyce nauczania metod i narzędzi dydaktyki cyfrowej”. Współorganizatorem tego projektu jest również Małopolskie Centrum Doskonalenia Nauczycieli oraz Wydział Oświaty Urzędu Miasta Tarnowa;
- w lutym 2016 r. Gimnazjum dokonało zgłoszenia do udziału w projekcie „Cyfrowobezpieczni.pl”, który jest finansowany przez Ministerstwo Edukacji Narodowej ze środków zadania publicznego pt. „Poprawa kompetencji pracowników szkoły, uczniów i ich rodziców w zakresie bezpiecznego korzystania z cyberprzestrzeni oraz reagowania na zagrożenia” w ramach programu rządowego „Bezpieczna +”.

(dowód: akta kontroli str. 28, 32, 33 i 126-148)

6. W informacji uzyskanej od Burmistrza Miasta Bochnia podano, iż w latach 2013-2016 Gmina Miasta nie opracowywała programów polityki zdrowotnej uchwalanych na podstawie

⁴ Dz. U. z 2015 r. poz. 2156, ze zm.

o art. 7 ust. 1 ustawy z dnia 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych⁵

(dowód: akta kontroli str. 5 i 6)

2. Działalność edukacyjna i diagnostyczna związana z problemem e-uzależnienia

Opis stanu faktycznego

1. W okresie objętym niniejszą kontrolą w ewidencjach uczniów wspomaganym przez szkolnego pedagoga i szkolnego psychologa (prowadzonych w formie zeszytowych zapisów oraz wykazów w dziennikach pracy) w związku z wykazywaniem przez tych uczniów problemów wychowawczych i/lub dydaktycznych, nie został odnotowany żaden przypadek ucznia, którego problemy wynikałyby z nadużywania mediów elektronicznych i/lub stwierdzonego e-uzależnienia.

W dzienniku pracy pedagoga szkolnego z roku 2013/2014 został umieszczony zapis z dnia 29.01.2014 r. o treści (cyt.) „Rozmowa z wychowawczynią klasy IIIc i psychologiem szkolnym – jeden z uczniów tej klasy uzależniony od Internetu. Uczeń ten został skierowany na konsultację do OIK (Ośrodek Interwencji Kryzysowej w Bochni ul. Karolina 14D).”. W dalszej części tego dziennika nie ma żadnych innych zapisów o tym uczniu. Jego nazwisko nie jest również umieszczone w „Wykazie dzieci, uczniów lub wychowanków zakwalifikowanych do różnych form pomocy”, w którym w tym roku szkolnym odnotowano 114 innych uczniów, ze wskazaniem formy udzielonej im pomocy.

(dowód: akta kontroli str. 149,150, 167 i 173-177)

Dyrektor Gimnazjum – w odpowiedzi na pytanie, czy Szkoła posiada wiedzę o tym czy ww. uczeń odnotowany jako uzależniony od Internetu skorzystał z pomocy OIK i czy znane są jej efekty – wyjaśniła m. in., że: *W chwili obecnej szkoła nie posiada wiedzy ucznia, o którym w styczniu 2014 r. pedagog szkolna odnotowała uzależnienie od Internetu i skierowała go na konsultację do OIK. Informację o takim uzależnieniu pedagog szkolna powzięła od matki ucznia. Szkoła natychmiast podjęła działania mające na celu objęcie go pomocą psychologiczno-pedagogiczną. Rodzica poinformowano także o konieczności zgłoszenia się z dzieckiem do Ośrodka Interwencji Kryzysowej w celu objęcia go opieką specjalistyczną, której szkoła nie mogła zapewnić. OIK jest instytucją, która nie może przekazywać szkole informacji na temat prowadzonej terapii. Z informacji pozyskanej od matki ucznia wynikało, że zgłosiła się ona wraz z synem na terapię. Uczeń ten ukończył szkołę w roku szkolnym 2013/2014, stąd brak wiedzy na temat skuteczności terapii.*

Uczeń ten przez cały okres nauki nie sprawiał żadnych problemów wychowawczych. Nie stwierdzono też u niego problemów w aspekcie dydaktyki.

Zaznaczam, iż nauczyciele nie są w stanie stwierdzić, czy uczeń jest uzależniony od komputera, gier komputerowych czy komórki, gdyż na terenie szkoły zarówno podczas zajęć jak i przerw uczniowie nie mają możliwości długotrwałego oddawania się tego typu zajęciom. Lekcja ma określony tryb pracy a przerwy są zbyt krótkie, by w ich czasie można było całkowicie poświęcić się np. grze komputerowej. Zadanie takie spoczywa zatem głównie na rodzicach uczniów, którzy mają możliwość obserwowania swoich dzieci w aspekcie sposobu spędzania przez nie czasu wolnego.

(dowód: akta kontroli str. 410,411 i 418)

2. W treści żadnego z 60 orzeczeń (o potrzebie indywidualnego nauczania lub kształcenia specjalnego) oraz w treści żadnej ze 117 opinii (o potrzebie dostosowania wymagań edukacyjnych i/lub pomocy psychologiczno-pedagogicznej) będących w posiadaniu Szkoły, a wydanych przez poradnie psychologiczno-pedagogiczne dla uczniów realizujących obowiązek szkolny w Gimnazjum podczas trwania kontroli NIK – nie zostały umieszczone jakiegokolwiek zapisy z których wynikało by, że przyczyną trudności edukacyjnych i/lub wychowawczych danego diagnozowanego ucznia jest możliwość nadużywania (zbyt

⁵ Dz. U. z 2015 r. poz. 581, ze zm.

długiego korzystania) z mediów elektronicznych lub wprost zalecono rodzicom ograniczenie dostępu dziecka do tych mediów, w tym do Internetu. Natomiast w kilku przypadkach w opiniach (przykładowo w opinii z dnia 12.06.2014 r., o uczniu Mikołaju W.), dotyczącej uczniów, u których zdiagnozowano dysgrafię, umieszczone zostały zapisy wskazujące na (cyt.) „(...) zezwolenie na pisanie wypracowań domowych przy pomocy komputera. (...)”.

(dowód: akta kontroli str. 149 – 151 i 230 - 245)

3. W Statucie (w jego § 19) i Regulaminie Szkoły ustalone zostały zasady korzystania z telefonów komórkowych i innych urządzeń elektronicznych na jej terenie, z którymi zapoznani zostają wszyscy uczniowie (i ich rodzice) na początku rozpoczęcia przez nich edukacji w Gimnazjum. Zasady te polegają, na tym, że uczeń może na terenie Szkoły korzystać z tego rodzaju sprzętu pod warunkiem przestrzegania ustaleń opisanych w tych dokumentach. To jest m.in.:

- uczeń ma pisemną zgodę rodzica na posiadanie i korzystanie z telefonu komórkowego lub innego urządzenia elektronicznego na terenie szkoły wpisaną do zeszytu korespondencji,
- uczniowie nie mogą używać telefonów komórkowych podczas lekcji ani ich przetrzymywać na blacie ławki,
- uczniowie nie mogą dokonywać elektronicznej rejestracji zajęć bez zgody nauczyciela,
- uczeń może korzystać z własnych urządzeń mobilnych na lekcji wyłącznie w przypadkach uzasadnionych przebiegiem procesu nauczania po uzyskaniu pozwolenia od nauczyciela,
- zakazuje się używania urządzeń mobilnych w szkole, jeżeli nosi ono znamiona mobbingu, cyberprzemocy lub bezmyślnej zabawy w miejscach odosobnionych (prywatnych) takich jak toalety i szatnie,
- szkoła zastrzega sobie prawo do kontroli zawartości urządzenia mobilnego, jeżeli zachodzi podejrzenie o niewłaściwe jego użytkowanie lub posiadanie nielegalnych treści,
- na czas lekcji wychowania fizycznego uczniowie pozostawiają telefony komórkowe i inne urządzenia elektroniczne w plecaku w szatni uczniowskiej, nie wolno wносить ich do Sali gimnastycznej,
- naruszenie przez ucznia zasad używania urządzeń mobilnych na terenie szkoły powoduje zabranie sprzętu do „depozytu” – aparat odbiera rodzic za pisemnym potwierdzeniem.

Korzystając z efektów realizacji (przez fundację Centrum Służby Rodzinie) projektu współfinansowanego przez Unię Europejską Szkoła wdrożyła do stosowania wybrane procedury postępowania wobec nieletnich uczniów w Szkole (wersja II) spisane w formie plakatu rekomendowanego przez Centrum Metodyczne Pomocy Psychologiczno-Pedagogicznej w Warszawie. Wprawdzie w całej treści omawianych procedur nie ma bezpośredniego przywołania pojęcia e-uzależnienia to w grupie zdarzeń o charakterze przestępczym m.in. opisane zostały procedury postępowania na wypadek zaistnienia zdarzeń związanych z techniką informatyczną, to jest:

- cyberprzemocy skierowanej, tak na uczniów, jak i na nauczycieli,
- zamieszczania i rozpowszechniania treści pornograficznych (w tym poprzez Internet i/lub telefony komórkowe),

w każdym tego rodzaju przypadkach (poza zapewnieniem bezpieczeństwa uczestnikom zdarzenia poprzez ich odizolowanie) przewidujące m.in. także powiadomienie Policji.

W pierwszym półroczu roku szkolnego 2015/2016 wykonana została instalacja i oprogramowanie szkolnej sieci WiFi, a także wdrożony regulamin dostępu do niej. W regulaminie tym znalazły się m.in. ustalenia o tym, iż:

- udostępnienie Internetu poprzedzone jest wypełnieniem podania, złożeniem go w sekretariacie szkoły w celu akceptacji przez Dyrektora szkoły oraz wykazanie się znajomością postanowień Regulaminu WiFi,
- połączenia i aktywność użytkownika w sieci są rejestrowane.

- Administrator zastrzega sobie prawo do sprawdzania logów sieciowych i historii odwiedzanych stron w celu ustalenia ewentualnych uchybień użytkowników, w przypadku nieprzestrzegania powyższego regulaminu administrator ma prawo na stałe usunąć użytkownika z sieci. Logi mogą zostać przekazane służbom, które o to wystąpią.

Kontroler uzyskał od Administratora szkolnej sieci WiFi informację, że do czasu niniejszej kontroli o indywidualne dane do zalogowania (o dostęp do sieci) wystąpiło 14 nauczycieli (spośród 42 pracujących w Szkole w ww. roku szkolnym) i ani jeden uczeń.

(dowód: akta kontroli str. 9, 10, 21, 22, 149, 151, 152, 246-248 i 249-252)

Dyrektor Szkoły wyjaśniła, że: *Tak niewielkie zainteresowanie korzystaniem ze szkolnej sieci WiFi wynika z faktu, że dostęp do tej sieci jest monitorowany i podlega ścisłej kontroli, czego z pewnością pragną uniknąć szczególnie uczniowie, ale również część nauczycieli. Poza tym oferty firm telekomunikacyjnych zapewniają nielimitowany dostęp do Internetu, stąd niewielka potrzeba korzystania z WiFi w celach prywatnych.*

(dowód: akta kontroli str. 410, 411, 418 i 419)

4. Analiza zapisów umieszczonych w 14 wybranych spośród 39 dzienników lekcyjnych z trzech lat szkolnych objętych kontrolą NIK wykazała, iż we wszystkich z nich (w ich częściach odnoszących się do realizacji programu nauczania) zostały odnotowane tematy zajęć edukacyjnych przeprowadzanych na lekcjach wychowawczych, które odnosiły się do: zapobiegania różnorodnym czynnikom uzależniającym, w tym (we wszystkich klasach, których dzienniki poddano analizie) w zakresie tematycznym godzin wychowawczych przynajmniej jednokrotnie dotyczył szerokokorozumianych mediów elektronicznych jako czynnika uzależniającego i/lub propagujące właściwe korzystanie z tych mediów. Podczas tych lekcji sześciokrotnie odnotowano, iż do ich przeprowadzenia wykorzystywano filmy i/lub prezentacje tematycznie związane z ww. zagadnieniami.

Analiza zapisów odnotowanych w pięciu dziennikach pracy szkolnego pedagoga i szkolnego psychologa wykazała, że Panie te na bieżąco podejmowały działania profilaktyczne I i II rzędowe z poziomu profilaktyki:

- uniwersalnej/grupowej (przykładowo zapis z 9 października 2015 roku, dotyczący wyświetlenia filmów tematycznych i rozmów z uczniami czterech klas pierwszych nt. uzależnienia od Internetu). Ponadto film pt. „Cyberbully”, dotyczący przemocy w Internecie psycholog szkolna w okresie od lutego do kwietnia 2016 roku czterokrotnie wyświetliła w ramach zastępstw łącznie w pięciu klasach trzecich, każdorazowo po projekcji przeprowadzane były rozmowy w uczniami na temat cyberprzemocy i cyberuzależnienia.
- jak i selektywnej/indywidualnej (przykładowo zapis z 19 października 2015 roku, dotyczący konsultacji z wychowawczynią klasy, do której uczęszczała uczennica dotknięta przemocą w Internecie oraz o udzielonym jej wsparciu i rozważeniu możliwych oddziaływań).

Analiza treści dokumentów o nazwie „Karta zadania” (opisujących nazwę i cel zadania, plan realizacyjny zadania, a także jego wyniki oraz wnioski z niego wynikające), a których to kart w trzech latach szkolnych objętych kontrolą NIK w Szkole zgromadzono łącznie 165 szt. wykazała, że w Gimnazjum realizowane były liczne przedsięwzięcia, tak profilaktyczne jak i edukacyjno-wychowawcze stanowiące dla uczniów bogatą ofertę spędzania czasu, tak w szkole, jak i czasu pozalekcyjnego. Były to przedsięwzięcia związane tematycznie: tak z szerokokorozumianą techniką informatyczno-medialną (wyselekcjonowano 19 kart z tej grupy), jak i promujące: zdrowy tryb życia, rozszerzające zainteresowania kulturalne i naukowe (wyselekcjonowano 36 kart z tej grupy tematycznej).

(dowód: akta kontroli str. 149, 152, 153, 157-159, 160-177, 178-229 i 254-315)

5. W pięcioletnich i rocznych planach doskonalenia zawodowego nauczycieli (PDZN) przyjętych przez Gimnazjum do realizacji w okresie trzech lat szkolnych objętych kontrolą NIK, w których to planach wymieniono odpowiednio 35, 37 i 34 nauczycieli oraz przewidziano takie formy doskonalenia zawodowego jak: szkolenia, kursy kwalifikacyjne,

warsztaty, konferencje metodyczne, sesje naukowe dla nauczycieli, studia magisterskie i podyplomowe, w żadnym przypadku nie wskazano tematyki bezpośrednio przywołującej przeciwdziałanie e-uzależnieniom bądź niebezpieczeństwom płynącym z szerokokorozumianych e-mediów. W PDZN zaplanowano doskonalenie poszczególnych nauczycieli w jednym do czterech zakresów tematycznych, w tym przykładowo: terapia pedagogiczna połączona z diagnozą, a także techniki komputerowe.

Ponadto kontroler ustalił, że w PDZN obowiązujących w roku szkolnym 2015/2016 ujęto 34 nauczycieli, podczas gdy w skład Rady Pedagogicznej Szkoły w tym okresie wchodziło 42 nauczycieli.

(dowód: akta kontroli str. 149, 150, 153, 154 i 316-326)

Dyrektor Szkoły – wyjaśniła, że w *momencie tworzenia rocznego PDZN na rok szkolny 2015/2016 brakujący w tym planie nauczyciele nie uczestniczyli w Radzie Pedagogicznej z uwagi na to, iż: dwie osoby przebywały na długotrwałych urloпах - bezpłatnym i macierzyńskim, natomiast pozostali zostali zatrudnieni w trakcie trwania wyżej wymienionego roku szkolnego.*

(dowód: akta kontroli str. 410, 412 i 419)

Programy Wewnątrzszkolnego Doskonalenia Nauczycieli przyjęte dla Gimnazjum na trzy lata szkolne objęte kontrolą NIK wskazują, iż podczas szkoleniowych posiedzeń Rady Pedagogicznej podjęta została realizacja szeregu tematów korespondujących z tematycznymi zakresami działań zaplanowanymi w szkolnych programach wychowawczych i profilaktyki. Były to m.in.:

- Elementy terapii rodzin – jak pracować z rodzinami niewydolnymi wychowawczo? Wywiadówka profilaktyczna – jak przygotować i przeprowadzić wywiadówkę profilaktyczną? Zajęcia, za przeprowadzenie których odpowiadały pedagog i psycholog szkolne, odbyły się w okresie od listopada 2013 r. do stycznia 2014 r., a także powtórzone zostały przy wsparciu przedstawiciela Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej w Bochni (dalej Poradni P-P) w grudniu 2015 r.,
- Uzależnienie młodzieży (Internet, narkomania, tytoń, alkohol, dopalacze) – jak rozpoznawać i im przeciwdziałać? Zajęcia, za przeprowadzenie których odpowiadały pedagog i psycholog szkolne oraz jedna z nauczycielek języka polskiego i nauczyciel edukacji dla bezpieczeństwa, odbyły się w październiku 2015 r.,
- Spotkania z TiK (technologia informacyjna i komputerowa) – cykl warsztatów metodycznych dla nauczycieli poszczególnych przedmiotów – koordynowany przez jedną z nauczycielek języka angielskiego zrealizowano w ciągu pięciu spotkań w roku szkolnym 2015/2016.

Podczas całościowej ewaluacji zewnętrznej przeprowadzonej w Szkole w maju 2016 roku przez przedstawicieli Małopolskiego Kuratora Oświaty oceniono m.in.: w ramach poziomu podstawowego, iż zarządzanie szkołą sprzyja indywidualnej i zespołowej pracy nauczycieli oraz doskonaleniu zawodowemu, a w ramach poziomu wysokiego, iż zarządzanie szkołą sprzyja wykorzystywaniu aktualnej wiedzy z zakresu pedagogiki, psychologii i nauk pokrewnych.

(dowód: akta kontroli str. 96,97, 110-120, 149,150, 154 i 327-349)

Odpowiadając na pytanie kontrolera, wynikające z wyników przeprowadzonego w toku niniejszej kontroli badania ankietowego nauczycieli i rodziców, które wykazały, że aż 97% nauczycieli oraz ok. 75% rodziców wskazało, chęć skorzystania z bezpłatnej możliwości podniesienia wiedzy w zakresie problematyki uzależnienia od e-mediów Dyrektor Szkoły wyjaśniła, iż: *z uwagi na wagę problemu szeroko rozumianych uzależnień zamierzam rozważyć i uzgodnić z Radą Pedagogiczną przeprowadzenie stosownych szkoleń w ramach wspomaganie wewnętrznego. W tym celu zamierzam poprosić o stosowne szkolenie w ramach współpracy Poradnię Psychologiczno- Pedagogiczną w Bochni.*

(dowód: akta kontroli str. 378, 388, 410,412 i 419)

6. Dyrektor Gimnazjum w swoich wyjaśnieniach podała co następuje: Szkoła nie korzystała z materiałów informacyjnych, nie uczestniczyła w konferencjach i szkoleniach w zakresie e-uzależnień, które opracowują i realizują np. stowarzyszenia/fundacje w ramach programów Ministra Zdrowia finansowanych ze środków FRPH. Szkoła nie otrzymywała ofert działań profilaktycznych adresowanych do dyrektorów szkół, kadry pedagogicznej, uczniów i ich rodziców w zakresie e-uzależnień.

Nie posiadam wiedzy, z jakich środków realizowane są szkolenia, w których uczestniczą nauczyciele.

W odniesieniu do uzależnień Pani pedagog szkolna - uczestniczyła w ostatnim czasie w konferencji 23.09.2015 r.: „Jak budować szkolną profilaktykę używania nowych substancji psychoaktywnych” – Organizatorzy to: Wojewódzka Stacja Sanitarno - Epidemiologiczna w Krakowie, Kuratorium Oświaty w Krakowie, Ekspert Wojewódzki do Spraw Informacji o Narkotykach i Narkomanii Województwa Małopolskiego, patronat honorowy Wojewoda Małopolski.

Ponadto pragnę dodać, że Szkoła dysponuje, zgromadzonymi w jej bibliotece ok. 15. materiałami dydaktycznymi, w tym filmami DVD, wykorzystywanymi do realizowania i wspierania różnorodnych działań o charakterze profilaktycznym, przeciwdziałających powstawaniu i szerzeniu się wśród młodzieży uzależnień od różnorodnych czynników: nikotyny, alkoholu, narkotyków, a także szeroko rozumianych mediów elektronicznych. Zakup niektórych z nich (na przykład filmowego pakietu edukacyjnego „Lekcje przestrogi”, zawierającego również film „TV Story”, odnoszący się do uzależnienia od multimediów) zasugerowany został Szkole przez współpracującą z nami Poradnię Psychologiczno-Pedagogiczną w Bochni. Materiały te nie posiadają wskazań, że ich opracowanie sfinansowane zostało z FRPH.

(dowód: akta kontroli str. 410, 412, 419 i 420-429)

7. W okresie objętym niniejszą kontrolą prowadzona w Gimnazjum działalność wychowawcza i profilaktyczna była przedmiotem zainteresowania nadzoru pedagogicznego sprawowanego przez Małopolskiego Kuratora Oświaty (m.in. poprzez przeprowadzanie całościowej ewaluacji zewnętrznej) oraz dyrektora Szkoły w ramach ewaluacji wewnętrznej. Realizacja szkolnych programów wychowawczych i profilaktyki obowiązujących w Gimnazjum w latach szkolnych 2013/2014 ÷ 2015/2016, znalazła potwierdzenie we wcześniej przywołanych raportach z ewaluacji wewnętrznej oraz zewnętrznej przeprowadzonej w maju 2016 roku.

Ponadto działalność w przedmiotowym zakresie wielokrotnie monitorowana była poprzez badania ankietowe prowadzone wobec Szkoły za pomocą Systemu Informacji Oświatowej oraz drogą elektroniczną przez Oddział Strategii i Analiz Kuratorium Oświaty w Krakowie.

I tak przykładowo:

- Ankieta ze stycznia 2014 roku, dotyczyła stanu bezpieczeństwa i profilaktyki w małopolskich szkołach podstawowych i gimnazjach;
- Ankieta z września 2014 roku, dotyczyła identyfikacji potrzeb i zasobów szkoły w zakresie wzmocnienia bezpieczeństwa uczniów;
- Ankieta z marca 2015 roku, dotyczyła profilaktyki zachowań ryzykownych dzieci i młodzieży;
- Ankieta ze stycznia 2016 roku, dotyczyła korzystania w szkole z e-podręczników.

(dowód: akta kontroli str. 71-74, 75-89, 90-120, 149, 150, 154, 155, 350 - 376)

IV. Uwagi i wnioski

Wnioski pokontrolne

Biorąc pod uwagę rozwój mediów elektronicznych i związanych z tym zagrożeń, w ocenie Najwyższej Izby Kontroli zasadne jest zwiększanie aktywności w działalności Szkoły w zakresie przeciwdziałania tym zagrożeniom. Należy liczyć się z narastaniem problemów

z e-uzależnieniem wśród dzieci i młodzieży, co uzasadnia konieczność szerszego ujęcia tych kwestii w działaniach profilaktycznych Szkoły. Warto również w tym zakresie uwzględnić współpracę z organizacjami realizującymi działania profilaktyczne finansowane z Funduszu Rozwiązywania Problemów Hazardowych, dotyczące zagrożenia uzależnieniem od mediów elektronicznych.

Przedstawiając powyższe oceny i uwagi wynikające z ustaleń kontroli, Najwyższa Izba Kontroli na podstawie art. 53 ust. 1 pkt 5 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli⁶, wnosi o zwiększenie aktywności działalności Gimnazjum w zakresie zagrożeń wynikających z korzystania z mediów elektronicznych i sprzyjających e-uzależnieniu.

V. Pozostałe informacje i pouczenia

Prawo zgłoszenia
zastrzeżeń

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Zgodnie z art. 54 ustawy o NIK kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do dyrektora Delegatury NIK w Krakowie.

Obowiązek
poinformowania
NIK o sposobie
wykorzystania uwag
i wykonania wniosków

Zgodnie z art. 62 ustawy o NIK proszę o poinformowanie Najwyższej Izby Kontroli, w terminie 21 dni od otrzymania wystąpienia pokontrolnego, o sposobie wykorzystania uwag i wykonania wniosku pokontrolnego oraz o podjętych działaniach lub przyczynach niepodjęcia tych działań.

W przypadku wniesienia zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, termin przedstawienia informacji liczy się od dnia otrzymania uchwały o oddaleniu zastrzeżeń w całości lub zmienionego wystąpienia pokontrolnego.

Kraków, dnia 15 lipca 2016 roku

Kontroler

Sylwester Śmiałek
Główny specjalista kontroli państwowej

Najwyższa Izba Kontroli
Delegatura w Krakowie

z up.

Marcin Kopeć
Wicedyrektor

⁶ Dz. U. z 2015 r., poz. 1096 oraz z 2016 r. poz. 677, dalej: *ustawa o NIK*.